

Warszawa, 5 marca 2018 r.

**Komunikat FOR 3/2018:
PKB Polski w Q4 2017 - przedwczesny triumfalizm na niepełnych danych**

- Wstępne szacunki GUS mówią o wzroście inwestycji o 11% w IV kwartale 2017 roku, nie jest jednak znana ich struktura, można jednak przypuszczać, że za znaczną część wzrostu odpowiada przyspieszenie inwestycji samorządowych. Duże wykorzystanie mocy produkcyjnych wskazuje także, że w nadchodzących kwartałach można spodziewać się wzrostu inwestycji przedsiębiorstw, jednak w znacznym stopniu będzie to tylko nadrabianie spadków z ostatnich 2 lat.
- W chwili objęcia władzy przez PiS w 2015 roku stopa inwestycji wynosiła 20%, ale rząd jako jeden z celów swojej polityki deklarował jej podniesienie do 25%. Po dwóch latach rządów PiS niepewność związana z nieprzewidywalnymi zmianami prawa, wbrew deklaracjom rządowym, doprowadziła do spadku stopy inwestycji do 18%.
- Według szacunków FOR w całym 2017 roku nieprzewidywalna polityka rządu obniżyła inwestycje przedsiębiorstw prywatnych o 30-40 mld zł. A w długim okresie to właśnie inwestycje przedsiębiorstw mają kluczowe znaczenie dla wzrostu produktywności pracy i konkurencyjności gospodarki.

Inwestycje podniosły tempo wzrostu gospodarczego w IV kwartale 2017 roku o 2.8 pkt. proc.

- Według wstępnych szacunków GUS, PKB w IV kwartale wzrosło 5.1% wobec analogicznego kwartału roku poprzedniego, przy istotnym (2.8 pkt. proc.) wkładzie inwestycji. Jest to istotna zmiana struktury wzrostu PKB, ponieważ w całym 2016 roku spadające inwestycje obniżały jego tempo wzrostu, natomiast w pierwszej połowie 2017 roku miały niemal zerowy wpływ.

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

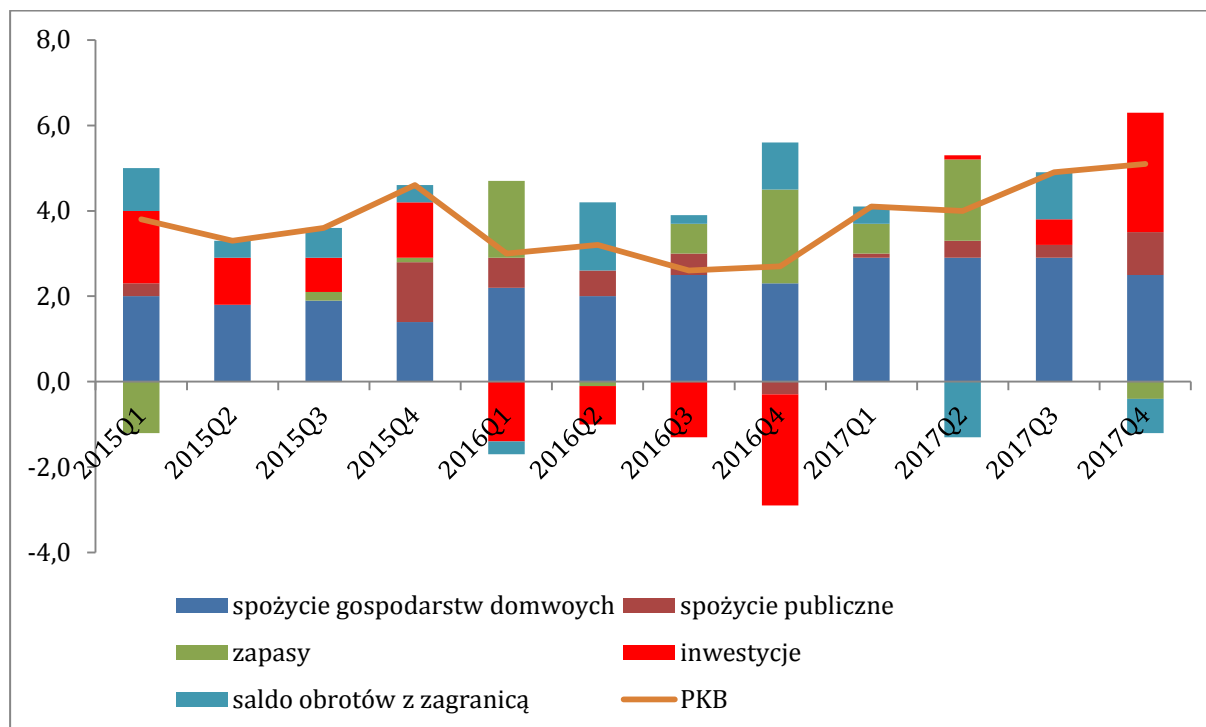
ul. Ignacego Krasickiego 9A • 02-628 Warszawa • tel. +48 22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl • www.for.org.pl

 /FundacjaFOR • @FundacjaFOR

NIP: 521-34-49-293 • REGON: 140924840 • KRS: 0000277658

Wykres 1. Struktura wzrostu PKB

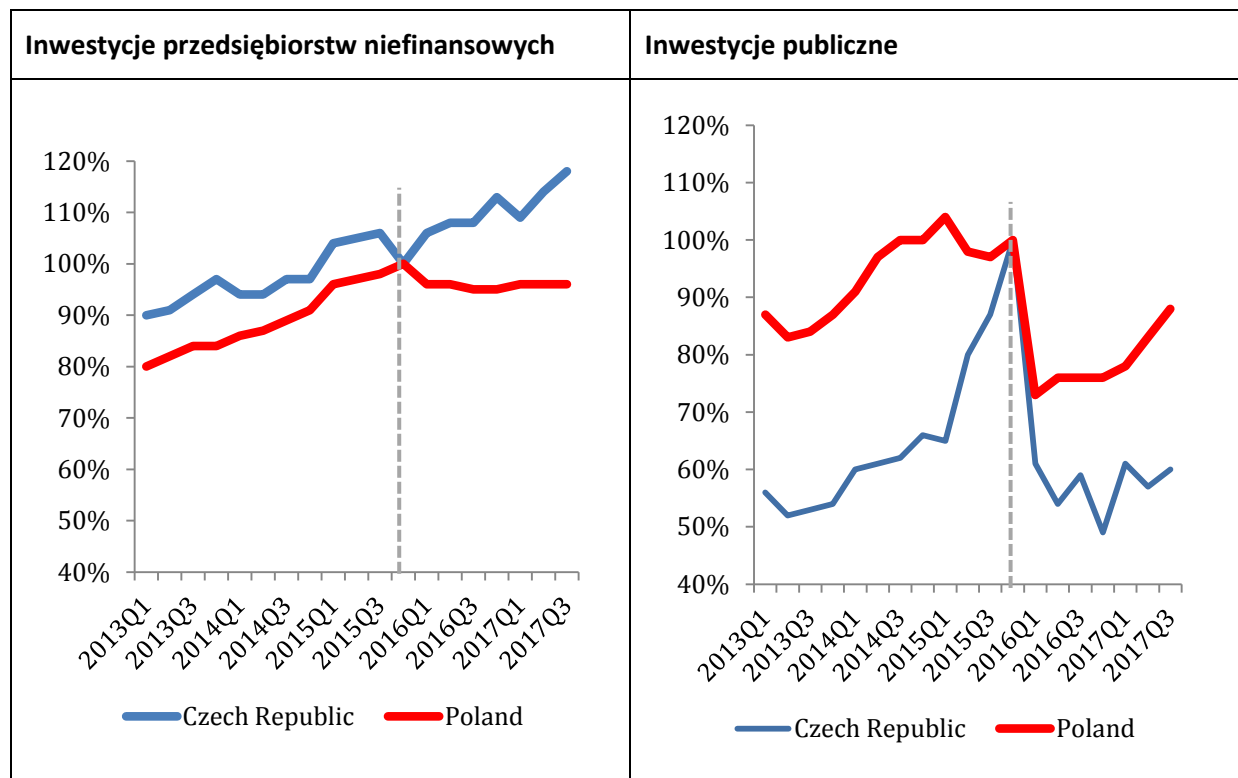

Źródło: GUS

Po głębokim spadku w 2016 roku w IV kwartale 2017 roku nastąpiło ożywienie inwestycji

- Wstępne szacunki GUS, mówiące o wyraźnym odbiciu inwestycji w IV kwartale 2017 roku, nie podają ich struktury. Łącznie inwestycje w cenach stałych wzrosły o ponad 11% (16 mld zł w cenach bieżących). Szybki wzrost inwestycji w IV kw. 2017 roku ułatwił bardzo niski poziom inwestycji w 2016 roku, kiedy zanotowały one spadek o prawie 10% (12 mld zł w cenach bieżących).
- Za spadkiem inwestycji w 2016 roku stał zarówno spadek inwestycji publicznych, związany z końcem poprzedniej perspektywy unijnej, jak i spadek inwestycji prywatnych spowodowany przez rosnącą niepewność związaną z polityką rządu PiS. O ile efekt spadku inwestycji publicznych wystąpił niemal we wszystkich krajach regionu korzystających z funduszu spójności, to spadek inwestycji prywatnych negatywnie wyróżniał Polskę na tle państw regionu. Spośród krajów regionu porównywalne, wyrównane sezonowo dane, Eurostat publikuje dla Czech – inwestycje publiczne po IV kw. 2015 roku spadły w obu krajach, jednak w Czechach nie nastąpił trwały spadek inwestycji przedsiębiorstw niefinansowych (patrz wykres 2.)

Wykres 2. Dynamika inwestycji, dane wyrównane sezonowo, IV kw. 2015 = 100%, 2013Q1-2017Q3

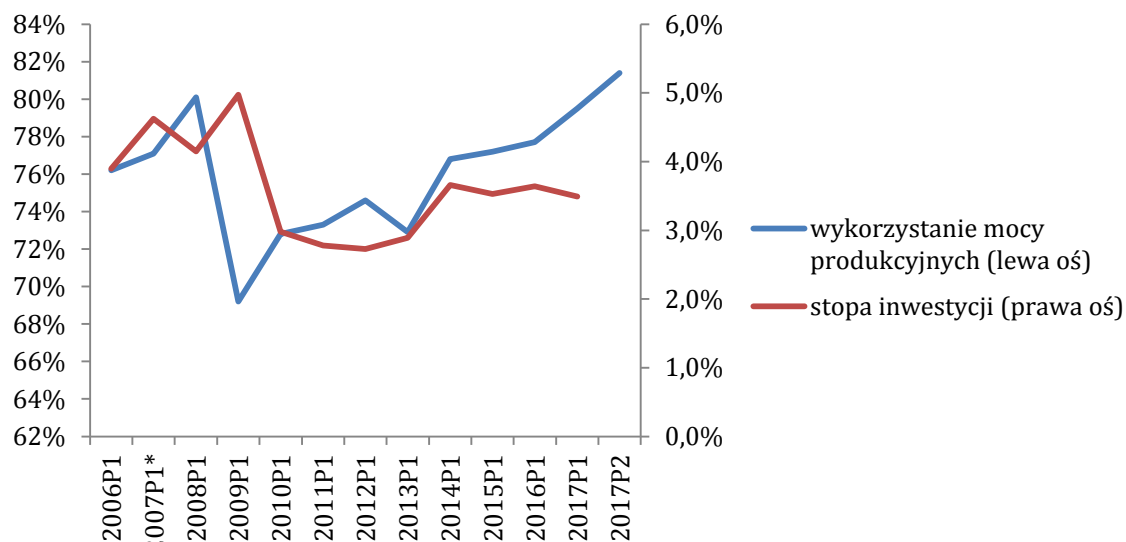
Źródło: Eurostat

Ryzyko polityczne ogranicza inwestycje prywatne pomimo rekordowego wykorzystania mocy produkcyjnych

- Nie są jeszcze dostępne szczegółowe dane dla drugiej połowy 2017 roku, jednak w jego pierwszej połowie inwestycje prywatne pozostawały niskie pomimo rekordowego wykorzystania mocy produkcyjnych, które powinno zachęcać przedsiębiorstwa do zwiększenia nakładów na środki trwałe (wykres 3). Brak chęci przedsiębiorstw do inwestowania wiązał się z nieprzewidywalnymi zmianami prawa w ciągu ostatnich 2 lat, które uniemożliwiały przedsiębiorcom rzetelną ocenę opłacalności nowych projektów inwestycyjnych. Jednak duże wykorzystanie mocy produkcyjnych sprawia, że w najbliższych kwartałach można spodziewać się pewnego wzrostu inwestycji, choć będzie on najpewniej nieproporcjonalny do dobrej koniunktury w Polsce i UE. Według szacunków Komisji Europejskiej, Polska będzie w 2017 roku jedynym krajem regionu, w którym inwestycje przedsiębiorstw i gospodarstw domowych będą nominalnie niższe niż w 2015 roku. Według szacunków FOR, niepewność związana z polityką rządu PiS w 2017 roku obniżyła inwestycje przedsiębiorstw prywatnych o 30-40 mld zł i obecnie nic nie wskazuje na odbicie wystarczająco silne, by nadrobić te spadki.

Wykres 3. Inwestycje przedsiębiorstw przemysłowych a wykorzystanie mocy produkcyjnych

Stopa inwestycji jako nakłady na środki trwałe podzielone przez przychody; bez mikroprzedsiębiorstw

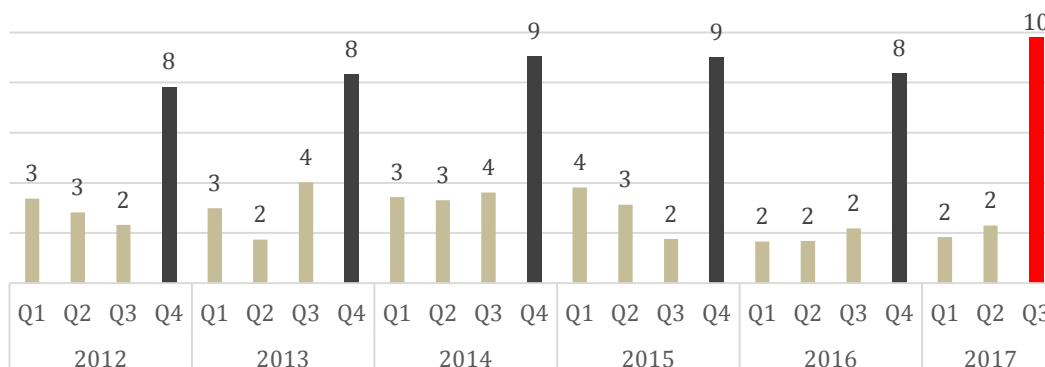

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych GUS

Inwestycje samorządów mogą być jednym z głównych źródeł wzrostu inwestycji w IV kw. ...

- Inwestycje jednostek samorządu terytorialnego (JST) zanotowały spadki o 9% w 2015 i 22% w 2016 roku. Te spadki były spowodowane zmianą unijnej perspektywy budżetowej i wzmocnieniem kontroli władz lokalnych przez rząd PiS.
- W III kwartale 2017 nastąpiło silne odbicie inwestycji JST do 10 mld zł, czyli wyższego poziomu niż w jakimkolwiek innym kwartale od początku 2012 roku (wykres poniżej). Zwykle inwestycje w III kwartale są od 3 do 5 razy niższe.

Wydatki inwestycyjne władz lokalnych od Q1 2012 do Q3 2017 (mld zł)

Ciemniejszym kolorem zaznaczono IV kwartał.

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie danych MF

- Nie są jeszcze znane wyniki samorządów za IV kwartał 2017 roku, jednak należy spodziewać się dalszego silnego wzrostu inwestycji. Gdyby samorzady zrealizowały wszystkie swoje plany, inwestycje wyniosłyby ok. 30 mld zł, co oznaczałoby wzrost o ponad 20 mld zł w stosunku do 2016 roku. Ponieważ jednak nie wszystkie plany są realizowane, faktyczny wzrost wydatków najpewniej będzie mniejszy. W przeszłości na IV kwartał przypadało około połowy wydatków inwestycyjnych realizowanych przez samorzady w danym roku, co w 2017 roku oznaczałoby około 15 mld zł (wzrost o 7 mld zł w stosunku do 2016 roku). Należy przy tym zauważyć, że szczególnie szybkiemu wzrostowi inwestycji samorządowych, poza rozpoczęciem projektów z nowej perspektywy unijnej, sprzyjać będzie kalendarz wyborczy – wybory samorządowe w 2018 roku już teraz mobilizują władze samorządowe do maksymalnego zwiększenia wydatków inwestycyjnych.

... jednak trzeba pamiętać, że inwestycje publiczne nie zastąpią inwestycji prywatnych

- Pomimo odbicia inwestycji w IV kwartale 2017 roku w skali całego roku Polska odnotowała spadek stopy inwestycji. W momencie obejmowania władzy przez rząd PiS w 2015 roku stopa inwestycji w polskiej gospodarce wynosiła 20%, a nowy rząd jako cel stawiał zwiększenie jej do 25%. Po dwóch latach rządów PiS stopa inwestycji zamiast wzrosnąć spadła do 18%.
- Prawdopodobnie wzrost inwestycji w IV kwartale 2017 roku w znacznym stopniu wynikał ze wzrostu inwestycji samorządów (przy całym wzroście inwestycji o 16 mld zł inwestycje samorządowe mogły wzrosnąć między 7 a 20 mld zł). Tymczasem w długim okresie o tempie wzrostu gospodarczego decydują inwestycje prywatne, stanowiące podstawę wzrostu wydajności pracy w przedsiębiorstwach i, w efekcie, konkurencyjności gospodarki. Rekordowe wykorzystanie mocy produkcyjnych wskazuje, że inwestycje przedsiębiorstw mogą zacząć rosnąć w najbliższych kwartałach, jednak na razie będzie to tylko nadrabianie wcześniejszych spadków wywołanych polityką rządu PiS. Polska natomiast potrzebuje trwałego wzrostu stopy inwestycji, która jeszcze przed objęciem rządów przez PiS była relatywnie niska na tle państw regionu, co ograniczało perspektywę rozwojową polskiej gospodarki.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyczerpanego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn, możesz się skontaktować:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

Tel. 500 494 173

patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORÓW

Aleksander Łaszek

Główny Ekonomista, Wiceprezes Zarządu FOR

e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)